

KOKOPÄIVÄPEDAGOGIIKKA

Kokopäiväpedagogiikan toteutuminen varhaiskasvatuksessa

Mäkinen Heli
Savela Annika

Opinnäytetyö
Sosiaalian koulutus
Sosionomi AMK

2023

Koulutus
Tutkintonimike

Tekijät	Heli Mäkinen & Annika Savela 2023
Ohjaajat	Seija Järvi & Timo Marttala
Työn nimi	Kokopäiväpedagogiikka – kokopäiväpedagogiikan toteutuminen varhaiskasvatuksessa
Sivu- ja liitesivumäärä	41 + 5

TIIVISTELMÄ

Kokopäiväpedagogiikka on läsnä varhaiskasvatuksen arjessa, mutta sillä ei ole vielä selkeää määritelmää. Opinnäytetyöllämme selvitimme, onko käsite varhaiskasvatuksen henkilöstölle tuttu ja millä tavoin sitä on heille avattu. Lisäksi tutkimme, miten kokopäiväpedagogiikka näyttäytyy valtakunnallisessa sekä Oulun paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa. Työmme tavoite oli lisätä tietoutta aiheesta ja sen käytännön toteuttamisesta.

Toteutimme tutkimuksellisen opinnäytetyön, jonka aineiston hankimme kyselytutkimuksella varhaiskasvatuksen henkilökunnalta. Työmme teoreettinen osuus pohjautuu varhaiskasvatukseen sekä valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelmiin vuosilta 2018 ja 2022. Lisäksi työhömmme linkittyy oleellisesti Oulun paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma.

Tutkimuksemme aineistoa analysoimme teorialähtöisesti huomioiden vastaajien näkemykset käytännön työstä. Tällä tavoin saimme tietoa käytännössä toimivista kokopäiväpedagogiikan toteutustavoista ja sen toteuttamisen mahdollisista haasteista. Vastausten perusteella kokopäiväpedagogiikan käsitteen määrittely henkilöstölle on riittävää ja toteutuu samalla tavoin työtehtävästä riippumatta. Myös käytännön toteutus on hyvin suunniteltua ja kokopäiväpedagogiikkaa toteutetaan päivittäisenä osana varhaiskasvatuksen arkea.

Avainsanat varhaiskasvatus, varhaiskasvatustutkimus,
varhaiskasvatussuunnitelma, laaja-alainen osaaminen,
kokopäiväpedagogiikka

Name of Degree Programme
Degree

Author	Heli Mäkinen & Annika Savela	2023
Supervisors	Seija Järvi & Timo Marttala	
Subject of thesis	The whole day pedagogy – implementation of whole day pedagogy in early childhood education	
Number of pages	41 + 5	

ABSTRACT

Whole day pedagogy is present in the everyday life of early childhood education, but it does not yet have a clear definition. With our Bachelor's Thesis we found out whether the concept is familiar to early childhood education personnel and how it has been opened to them. Additionally, we examined how the whole day pedagogy shows up in National and Oulu's local core curriculum for early childhood education and care. The goal of our thesis was to increase awareness of the subject and its practical implementation.

We realized the research thesis whose material we acquired with a survey from early childhood education staff. The theoretical part of our work is based on the Act of Childhood Education and Care as well as on the National core curriculums for early child education and care of 2018 and 2022. In addition, Oulu's local early childhood education plan is essentially linked to our work.

We analyzed the material of our research based on theory, considering the respondents' views on practical work. In this way we got information about the implementation methods of the whole day pedagogy that work in practice and the possible challenges of realization. Based on the answers the definition of the whole day pedagogy for the staff is sufficient and is carried out in the same way regardless of the work task. The practical implementation is also well planned and whole day pedagogy is realized as a daily part of early childhood education.

Keywords early childhood education, the Act of Childhood education and care, core curriculum for early child education and care, transversal competences, whole day pedagogy

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	VARHAISKASVATUS.....	7
2.1	Varhaiskasvatuksen tavoitteet	7
2.2	Laaja-alainen osaaminen	8
2.3	Osallisuudesta kokopäiväpedagogiikassa.....	10
3	KOKOPÄIVÄPEDAGOGIIKKA.....	12
3.1	Kokopäiväpedagogiikan määritelmä	12
3.2	Käsitteen kritiikki ja haasteet.....	13
3.3	Kokopäiväpedagogiikan käytännöt	14
3.4	Yhteiset toimintamallit ja pienryhmätoiminta	15
3.5	Työvuorosuunnittelu ja oppimisympäristöt	16
4	VARHAISKASVATUKSEN PEDAGOGIIKKA.....	17
4.1	Pedagogiikan rooli varhaiskasvatuksessa.....	17
4.2	Käytännön pedagogiikka.....	17
4.3	Pedagogiikan tavoitteellisuus ja mahdollisuudet	18
5	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	20
5.1	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset.....	20
5.2	Kohderyhmä ja aineiston keruu.....	20
5.3	Tutkimuksellinen lähestyminen ja analysointi.....	21
5.4	Eettiset lähtökohdat ja luotettavuus	22
5.5	Tutkimuksen raportointi.....	23
6	TUTKIMUSTULOKSET	24
6.1	Tutkimus ja sen vastaajat	24
6.2	Kokopäiväpedagogiikka ja sen toteutus	24
6.3	Laaja-alainen osaaminen ja lapsen osallisuus	25
6.4	Varhaiskasvatussuunnitelmat ja käytäntö	27
6.5	Käytännön toteutuksen haasteet.....	28
6.6	Vajaa henkilöstö ja hyvät sekä huonot puolet	30

6.7	Kokopäiväpedagogiikan teoria ja käytäntö sekä vapaat kommentit.....	31
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	32
7.1	Käsitteen määrittelystä ja toteutuksesta	32
7.2	Arjen kokopäiväpedagogiikka	32
7.3	Kokopäiväpedagogiikka varhaiskasvatussuunnitelmissa	33
8	POHDINTA.....	35
8.1	Moninainen oppiminen ja henkilöstön resurssit.....	35
8.2	Henkilöstön riittävyys ja erityislapset.....	35
8.3	Toteutuskeinoista ja osallisuudesta	37
8.4	Opinnäytetyön toteutus	38
	LÄHTEET	40
	LIITTEET	42

1 JOHDANTO

Kokopäiväpedagogiikka on tänä päivänä yksi varhaiskasvatuksen keskeisistä teemoista ja läsnä yhä enemmän sen arjessa. Käsitteenä se on kuitenkin melko uusi, jonka vuoksi sitä ja sen toteutustapoja ei ole tarkasti määritelty. Tästä syystä sen toteutuminen eri varhaiskasvatuksen yksiköissä vaihtelee. Varhaiskasvatuksen kentällä puhutaan paljon myös pedagogisen toiminnan ja sen suunnittelun kokonaisvaltaisuudesta, jonka määrittely on hyvin lähellä valitsemaamme teemaa. Koska kokopäiväpedagogiikalla ei ole selkeää määritelmää, koemme voivamme opinnäytetyöllämme sekä lisätä tietoisuutta aiheesta että auttaa laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutumista.

Opinnäytetyössämme halusimme selvittää, onko kokopäiväpedagogiikka käsitteenä tuttu varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Lisäksi tarkastelimme, kuinka se näkyy varhaiskasvatussuunnitelmissa. Tutkimme, onko sille yhtenäistä kaupunkikohtaista määrittelyä ja millä tavoin kokopäiväpedagogiikkaa toteutetaan käytännön varhaiskasvatuksessa. Tarkoituksemme oli tuottaa tietoa siitä, millainen tietämys varhaiskasvatuksen kentällä on kokopäiväpedagogiikasta sekä avata sen käytännön toteutumista sekä mahdollisia haasteita. Lisäksi sen tarkoitus oli toimia varhaiskasvatuksen henkilökunnan jokapäiväisen työn tukena sekä antaa näkökulmia laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttamiseen.

Toteutimme tutkimuksellisen opinnäytetyön, johon haastattelimme yhden ikäryhmän henkilökuntaa Oulussa. Vastaukset keräsimme sähköisellä kyselyllä, jonka lähetimme henkilökohtaisena linkkinä kunkin vastaajan sähköpostiin. Tarkoituksenamme oli saada vastauksia kahdesta yksiköstä, mikä ei kuitenkaan käytännössä toteutunut. Tästä syystä tutkimusaineistomme oli aiottua pienempi. Siitä huolimatta saimme hyvän kuvan siitä, kuinka kokopäiväpedagogiikka ymmärretään ja millä tavoin se kentällä toteutuu.

2 VARHAISKASVATUS

2.1 Varhaiskasvatuksen tavoitteet

Toiminta varhaiskasvatuksessa perustuu varhaiskasvatuslakiin. Sen mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteita ovat 1) lapsen iän ja kehityksen mukaisen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, 2) lapsen oppimisen edellytysten tukeminen sekä elinikäisen oppimisen ja koulutuksellisen tasa-arvon edistäminen, 3) lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvan monipuolisen pedagogiikan toteuttaminen sekä myönteisten oppimiskokemusten mahdollistaminen, 4) kehittävän, oppimista edistävän, terveellisen ja turvallisen varhaiskasvatusympäristön varmistaminen sekä 5) turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 1:3 §.)

Lisäksi varhaiskasvatuksen tavoitteisiin kuuluu 6) antaa kaikille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen sekä edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten välistä tasa-arvoa ja antaa valmiuksia ymmärtää yleistä kulttuuriperinnettä ja kunkin kielellistä, kulttuurillista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa 7) tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksen mukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä 8) kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimintaa vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen 9) varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin sekä 10) toimia yhdessä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi ja tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 1:3 §.)

Varhaiskasvatuksen tarkoitus siis on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista. Opetushallituksen laatima varhaiskasvatussuunnitelma pohjautuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lasten kasvu, kehitys ja oppiminen tapahtuvat vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja lähiympäristön kanssa. Tämän

lisäksi varhaiskasvatussuunnitelma korostaa lapsen aktiivista toimijuutta ja luontaista uteliaisuutta sekä halua oppia uutta, kerrata ja toistaa asioita. Pedagogiikan perustana ovat määritelty arvoperusta sekä käsitys lapsesta, lapsuudesta ja oppimisesta. (OPH 2022b, 14, 21–22.)

Varhaiskasvatus perustuu hoidon, opetuksen ja kasvatuksen muodostamaan eheään kokonaisuuteen, mikä mahdollistaa kokonaisvaltaisuuden edistettäessä lapsen oppimista, kasvua ja kehitystä. Kasvatuksen kautta kulttuuriset arvot, tavat ja normit välittyvät eteenpäin ja osaltaan sen tavoitteena onkin siirtää kulttuuriperintöä sekä tärkeitä arvoja ja traditioita uudelle sukupolvelle. Opetuksen tehtävä on lapsen oppimisen edistäminen ja lisäksi se auttaa lasta luomaan merkityksiä itsestään, muista ja ympäröivästä maailmasta. Hoidon tehtävänä on auttaa lasta tuntemaan itsensä arvostetuksi ja ymmärretyksi sekä antaa mahdollisuus kokea yhteyttä muihin ihmisiin. (Opetushallitus 2022b, 21–23.)

2.2 Laaja-alainen osaaminen

Lasten laaja-alaiselle osaamiselle luodaan pohjaa varhaiskasvatuksessa ja se muodostuu arvojen, asenteiden, tietojen, taitojen ja tahdon kokonaisuudesta. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen edistää lapsen kasvua sekä yksilönä että yhteisönsä jäsenenä. Osaamisen kehittyminen alkaa jo varhaislapsuudessa ja jatkuu läpi koko elämän. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kulkevat mukana varhaiskasvatussuunnitelman perusteista esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien vastaaviin saakka. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (OPH 2018, 23–24) on kuvattu viisi laaja-alaisen osaamisen aluetta, jotka kytkeytyvät toisiinsa. Avaamme seuraavaksi näiden osa-alueiden sisältöä ja varhaiskasvatuksen tehtävää kullakin osa-alueella.

Varhaiskasvatuksen tarkoituksena on tukea lasten oppimista ja omaa ajattelua. Nämä taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristön kanssa ja ovat perusta muun osaamisen kehittymiselle sekä elinikäiselle oppimiselle. Tämä mahdollistuu merkityksellisten kokemusten avulla, jossa lasten ihmettelyle, oppimisen ilolle ja oivaltamiselle annetaan tilaa. Erilaiset leikit mahdollistavat lapselle mielikuvituksen, luovuuden ja tutkimisen maailman.

Lapsen erilaisia taitoja tuetaan aina iän ja kehityksen mukaisesti. (OPH 2018, 24.)

Lapset kasvavat erilaisten kulttuurien, kielten ja katsomusten maailmassa. Kyseinen moninaisuus korostaa vuorovaikutusta sekä sosiaalisten taitojen ja kulttuurisen osaamisen merkitystä. Vuorovaikutuksessa erilaisten kulttuuritaustan ja katsomuksen omaavien ihmisten kanssa on tärkeää tuntea ja ymmärtää sekä oma että toisen kulttuuri ja katsomus. Varhaiskasvattajat toimivat malleina lapsille moninaisuuden myönteisessä kohtaamisessa ja lapsia rohkaistaan tutustumaan erilaisiin ihmisiin, kulttuureihin ja kieliin. (OPH 2018, 25.)

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on vahvistaa lasten taitoja itsestä huolehtimiseen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyen sekä ohjata kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin. Varhaiskasvatuksessa harjoitellaan päivittäin pukeutumista, hyviä ruokatapoja sekä omista tavaroista ja henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtimista. Myös vastuullista ja turvallista toimintaa varhaiskasvatuksen eri oppimisympäristöissä käydään läpi hoitopäivän aikana. Lisäksi opetellaan tunnistamaan, tiedostamaan ja nimeämään tunteita, jonka myötä tunnetaidot vahvistuvat sekä ohjataan kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisen lapsen kehoa. (OPH, 2018, 25–26.)

Lasten kasvatuksellista ja koulutuksellista tasa-arvoa edistävät monilukutaito, sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen. Yhtenä varhaiskasvatuksen tavoitteena ja tehtävänä onkin tukea näiden taitojen kehittymisessä. Monilukutaitoihin sisältyy erilaisia taitoja, kuten peruslukutaito, kuvataito, numeerinen lukutaito ja medialukutaito. Nämä taidot liittyvät vahvasti oppimisen ja ajattelun taitoihin. Lapsia kannustetaan tutkimaan ja käyttämään viestejä erilaisissa ympäristöissä. Myös mahdollisuudet kokeilla ja tuottaa sisältöä tieto- ja viestintäteknologiaa apuna käyttäen, edistävät mm. lasten luovaa ajattelua ja lukutaitoja. (OPH, 2018, 12–13.)

Jo lasten oikeuksissa esiin nousevat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämään vaikuttavissa asioissa. Varhaiskasvatuksessa huomioidaan nämä periaatteet ja tavoitteena on tukea lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja, sekä olla kannustamassa oma-aloitteisuuteen. Näiden taitojen myötä lapsen

käsitys itsestä muovautuu, itseluottamus kasvaa ja sosiaaliset taidot voivat kehittyä. (OPH, 2018, 13.)

2.3 Osallisuudesta kokopäiväpedagogiikassa

Lapsen osallisuus oman elämänsä asioihin linkittyy vahvasti työssämme käsiteltävään kokopäiväpedagogiikan teemaan. Kokopäiväpedagogiikan ideologiaan kuuluu, että lasta tuetaan omaan ajatteluun ja annetaan mahdollisuuksia myös omiin valintoihin, jotta lapsen monimuotoinen osaaminen voi kehittyä. Osallisuuden pedagogiikkaan liittyy paljon hyviä mahdollisuuksia, mutta se tuottaa myös haasteita kasvattajan tehtävään.

Lapsen vaikutusmahdollisuuksiin suhtautuminen voi usein liittyä tiedostamattomiin lapsikäsitteisiin. Ensireaktio lapsen mahdollisuuksiin vaikuttaa voi olla pelko siitä, että lapsi ottaakin vallan. Tällöin tulisi kasvattajana kuitenkin tarkastella omia käsityksiä lapsesta. On hyvä miettiä, näkeekö lapsen mahdollisuudet vaikuttaa uhkana, mahdollisuutena vai ihmisoikeutena. Kaiken keskiössä on kunnioittava vuorovaikutus lapsen ja aikuisen välillä, sekä yhteisen keskustelun ja neuvottelun kautta kaikille hyvään ratkaisuun pyrkiminen. Vastuu lapsen oman ajattelun tukemisesta on aina aikuisella ja se tulee toteuttaa jättämättä lasta täysin omilleen. (Kataja Elina & Opetushallitus 2018).

Pedagogiikan kokonaisvaltaisuus on ollut läsnä varhaiskasvatuksessa jo pitkään – saman toiminnan aikana on voitu harjoitella mm. itsensä ilmaisemista, motoriikkaa ja muita taitoja. Laaja-alaisen osaamisen roolin vahvistuessa myös toiminnan suunnittelun tulee olla entistä kokonaisvaltaisempaa. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen oppimaan oppimista, mikä korostaa lapsen aktiivista toimijuutta ja sisältää kannustamisen kriittiseen ajatteluun sekä luovaan ongelmanratkaisuun. Lasten osallisuus toimintaa ohjaavana arvona sisältää heidän osallisuutensa myös pedagogista toimintaa suunniteltaessa. Tärkeää onkin, että varhaiskasvatuksessa huomioidaan sekä lasten omaehtoinen että yhteisön yhteinen ideointi. Myös aikuisten suunnitteleamalla pedagogisella toiminnalla on paikkansa ja toimintaa tulisikin suunnitella siten, että kaikki näistä kolmesta suunnittelun ulottuvuudesta toteutuvat. (Ahonen 2018, 132–133.)

Varhaiskasvatuksen toiminta on aiemmin perustunut toinen toistaan seuraaviin tuokioihin, jotka ovat saaneet osakseen kritiikkiä muun muassa siitä, että ne aikuisjohtoisina eivät edistä lasten osallisuutta. Tuokio käsitteenä ei ole automaattisesti hyvä tai huono. Aikuisen toiminta on tärkeää: tuokion tulee kutsua lapsia mukaan ja sen ytimessä tulee olla pedagoginen tavoite. Tuokiossa huomioidaan lasten kiinnostuksen kohteita ja muita yksilöllisiä ominaisuuksia, jolloin toiminta kiinnostaa heitä. Lisäksi edetään tiiviissä vuorovaikutuksessa siten, että lapset voivat oppia pohtimalla, arvioimalla ja tulkitsemalla. Tällöin heille tarjoutuu mahdollisuus ilmaista omia näkemyksiään ja osallistua omista yksilöllisistä lähtökohdistaan käsin. (Ahonen 2018, 133–134.)

Lapsen osallisuus painottuu uudessa (2022) varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa vahvasti, sekä myös Oulun kaupungin omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa. Osallisuuden huomioiminen on oleellinen osa varhaiskasvatuksen periaatteita ja arvoja. Koemme tärkeäksi käsitellä osallisuutta myös yhtenä osa-alueena työssämme, sillä se liittyy vahvasti siihen, mitä kokopäiväpedagogiikka pitää sisällään ja kuinka se toteutuu.

3 KOKOPÄIVÄPEDAGOGIIKKA

3.1 Kokopäiväpedagogiikan määritelmä

Kokopäiväpedagogiikka on suomalaisten päiväkotien keskeinen toimintatapa, joka on lähtökohtana sekä valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa että useissa varhaiskasvatuksen paikallissuunnitelmissa. Ensiksi mainitussa todetaan päivittäin toistuvien tilanteiden - esimerkiksi pukemisen ja riisumisen – olevan keskeisiä lapsen päivässä ja toimivan osana pedagogista toimintaa. Lisäksi hoitotilanteet ovat valtakunnallisen suunnitelman mukaan opetus- ja kasvatustilanteita, joissa opitaan muun muassa vuorovaikutusta, itsestä huolehtimista, ajan hallintaa sekä omaksutaan hyviä tottumuksia. (OPH 2022b, 23.) Kokopäiväpedagogiikan käsitettä ei kuitenkaan ole määritelty tieteellisesti ja sille on useita käytännön tulkintoja. Samaan aikaan sen toteuttamiseen on vähän selkeitä periaatteita. Varhaiskasvatuksen kentällä kaivataan konkreettisia tapoja, joiden avulla kokopäiväpedagogiikkaa voidaan toteuttaa erilaisissa tilanteissa – esimerkiksi silloin, kun henkilökuntaa on vähemmän. (Lämsä 2021, 79.)

Lämsä (2021) viittaa Mertalan (2020) näkemykseen, jonka mukaan kokopäiväpedagogiikka on toimintaa, jossa opetustuokiot eivät ole ainoita opetuksellisesti ja kasvatuksellisesti hedelmällisiä tilanteita, vaan myös kaikki arjen kohtaamiset ja toimet ovat pedagogisesti arvokkaita. Käsitteen varjolla ei ole tarkoitus lisätä uusia ohjaushetkiä päivään, mikä erottaa sen selkeimmin aiemmin merkityksellisestä opetus- tai toimintatuokion käsitteestä. (Lämsä 2021, 79–80.) Laadukkaalla kokopäiväpedagogiikalla pyritään laaja-alaisen osaamisen vahvistumiseen antamalla mahdollisuus lapsen omiin valintoihin ja tukemalla tämän omaa ajattelua. Käytännössä tämä toteutuu esimerkiksi silloin, kun lapselle annetaan mahdollisuus kokeilla syy-seuraussuhdetta omatoimisesti tai kun pysähdytään kuuntelemaan lasta ja hänen ideoitaan. Päivittäin toistuvat tilanteet ovat myös oiva keino kehittää pienen lapsen kykyä tehdä omia, perusteltuja valintoja. (OPH 2022a.)

Tuoreimman varhaiskasvatussuunnitelman (OPH 2022b, 24) mukaan kaikkien varhaiskasvatuksen työtapojen tulee tukea lapsen kehitystä sekä oppimista ja

olla pedagogisesti perusteltuja. Perushoidon tilanteita onkin hyvä avata pedagogisesti kasvattajatiimissä pohtimalla, mistä tekijöistä tilanne koostuu, millaisia arvoja, asenteita, oletuksia ja uskomuksia siihen liittyy, miksi toimitaan, kuten toimitaan ja mitä lapsen halutaan kyseisestä tilanteesta oppivan. Lisäksi on hyvä miettiä tilanteessa käytettäviä menetelmiä. Kehitettäessä lapsen oppimista, omaa ajattelua, itsestä huolehtimista ja ongelmanratkaisukykyä kyse on pääasiassa mahdollisuuksien antamisesta ja arjessa tapahtuvien keskustelujen arvostamisesta. On myös tärkeää osata antaa lapsille tilaa ratkaista omaa itseä koskevia, haastavia tilanteita. (OPH 2022a.)

Kokonaisvaltaisuus kuvaa hyvin pedagogista toimintaa ja sen toteuttamista varhaiskasvatuksessa. Pedagoginen toiminta toteutuu yhteisessä toiminnassa, sekä lasten ja henkilökunnan välisessä vuorovaikutuksessa. Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta kattaa siis kasvatuksen, opetuksen ja hoidollisen kokonaisuuden. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 23.) Kokopäiväpedagogiikka tähtää toimintamalliin, jossa ajattelu edustaa kokonaisvaltaista pedagogista toimintaa ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteita. Pedagogiset tavoitteet ulottuvat siis kaikkiin sekä ennalta suunniteltuihin, että hetkessä syntyviin päiväkotipäivän tilanteisiin. (Lämsä 2021, 80.) Varhaiskasvatukseen liittyvästä pedagogiikasta keskustellaan monissa asiayhteyksissä hieman eri termein, vaikka sanoma on usein hyvin samankaltainen. Suhteellisen uutena terminä puhutaankin juuri kokopäiväpedagogiikasta, kun taas esimerkiksi vuoden 2022 uusitussa varhaiskasvatussuunnitelmassa käytetään kokonaisvaltaisen pedagogiikan termiä.

3.2 Käsitteen kritiikki ja haasteet

Kokopäiväpedagogiikan käsite on saanut osakseen myös kritiikkiä. Onnismaa, Kalliala & Tahkokallio (2017) toteavat, ettei pelkkä satunnaisissa tilanteissa tapahtuva pedagogiikka riitä varhaiskasvatustilanteiden asettamien tavoitteiden saavuttamiseen. Ranta (2017) tuo artikkelissaan esiin Kettukankaan näkemyksen siitä, että kyseinen käsite saa erilaisia merkityksiä riippuen sitä käyttävästä henkilöstä – jollekin se voi tarkoittaa yhden opetustuokion lisäämistä

päivään ja toiselle taas tietoisien ja tavoitteellisen kasvatuksen ulottamista kaikkiin ennalta suunniteltuihin ja spontaaneihin päivän tilanteisiin. Tämän vuoksi Kettukangas toteaaakin Rannan (2017) artikkelissa, että parempi termi voisi olla kokonaisvaltainen pedagogiikka, jolle on olemassa teoreettisia viitekehyksiä ja jonka toteutumista voidaan tunnistaa, arvioida ja kehittää käytännön havainnoinnissa määrittyvien ominaispiirteiden perusteella.

Sekä Lämsä (2021, 80) että Karila (2017, 10) tuovat esiin päiväkotien henkilökunnan eri koulutustaustat ja ammattisukupolvet sekä erilaiset pedagogiset näkemykset yhtenä kokopäiväpedagogiikan käytännön toteuttamisen haasteena. Tämän vuoksi varhaiskasvatuksessa tulisi pyrkiä yhtenäisiin toimintatapoihin, joilla varmistetaan laadukkaan varhaiskasvatuksen yhdenmukaisuus ja tasa-arvoisuus, johdonmukainen vastaaminen lapsen yksilöllisiin tarpeisiin, panostaminen kohtaamisiin ja myönteiseen vuorovaikutukseen sekä lapsen osallisuus omiin asioihinsa. Tällä varmistetaan arjen pienten hetkien selkeys ja pedagoginen tavoitteellisuus. Toiminnan selkeät raamit ja asioiden tarkka sopiminen mahdollistavat myös joustavuuden arjen tilanteissa. (Lämsä 2021, 82.) Karila painottaa artikkelissaan (2017,10) suomalaisessa varhaiskasvatuksessa toteutuvaa kasvatuksen, hoidon ja opetuksen kokonaisuutta ja toteaa sen käytännössä johtavan siihen, että pedagogiikkaa toteutetaan kaikissa päivän tilanteissa.

3.3 Kokopäiväpedagogiikan käytännöt

Kokopäiväpedagogiikasta keskusteltaessa erityinen huomio on usein pienryhmätoiminnan, päivän aikana tapahtuvien siirtymien ja henkilöstön työvuorojen välisten yhteyksien tarkastelussa. Pienryhmätoiminnan toteuttaminen, pedagoginen työvuorosuunnittelu ja eri oppimisympäristöjen hyödyntäminen ovat osa kokopäiväpedagogiikan tavoitteita. (Lämsä 2021, 81.) Oppimisympäristöllä tarkoitetaan tässä tiloja, paikkoja, yhteisöjä, tarvikkeita ja välineitä, joilla varhaiskasvatuksessa tuetaan lapsen oppimista, kehitystä ja vuorovaikutusta (OPH 2022, 34).

Toimintarakenne koskien kokopäiväpedagogiikkaa voidaan jakaa neljään osaan: kokopäiväpedagogiikka, pienryhmätoiminta, pedagoginen työvuorosuunnittelu ja oppimisympäristöjen hyödyntäminen. Nämä tukevat toisiaan siten, että pienryhmätoiminta on edellytys kokopäiväpedagogiikan toteutumiselle, sen edellytyksenä taas on pedagoginen työvuorosuunnittelu ja tarkoin suunniteltu oppimisympäristöjen hyödyntäminen. Selkeä toimintamalli toimii pedagogisen toiminnan vahvistajana ja yhdistäjänä, auttaa pedagogisen toiminnan arviointia, vahvistaa henkilöstön sisällöllistä osaamista, saa aikaan kokemusta yhteenkuuluvuudesta sekä helpottaa varhaiskasvatuksen johtajan työtä. (Lämsä 2021, 81.)

3.4 Yhteiset toimintamallit ja pienryhmätoiminta

Varhaiskasvatuksen yhdenmukaisten toimintamenetelmien tavoitteena on taata lapsille yhdenvertaiset ja tasa-arvoiset mahdollisuudet laadukkaaseen varhaiskasvatukseen koko päivän ajan, vastata heidän tarpeisiinsa johdonmukaisesti, panostaa lasten kohtaamiseen ja myönteiseen vuorovaikutukseen sekä varmistaa heidän osallisuutensa omiin asioihinsa. Niillä saadaan myös päivittäin toistuviin hetkiin selkeyttä ja pedagogista tavoitteellisuutta. Toiminnan raamien ja työntekijöiden vastuualueiden selkeyttäminen tarjoaa myös joustoa arkeen ja on pedagogisen johtamisen työkalu. (Lämsä 2021, 82.)

Pedagoginen pienryhmätoiminta tukee pedagogisen toiminnan toteutumista koko päivän ajan. Turvallisuutta pyritään luomaan ennen kaikkea rutiineilla, jotka ohjaavat toimintarakennetta. Tällä tavoin lapsen luottamus toimintaan säilyy, vaikka ryhmästä vastaava työntekijä vaihtuisi toiminnan tai tilan vaihtuessa. Pienryhmätoiminta vahvistaa ryhmän jäsenten välistä myönteistä vuorovaikutusta. Ryhmät suunnitellaan pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti: ne voivat olla eri kokoisia, pysyviä tai muuttuvia ja kokoonpanoiltaan erilaisia. Usein lapset jakautuvatkin tilannekohtaisesti pienempiin ryhmiin joustavasti päivän aikana ja toteuttavat niissä erilaisia toimintoja. (Lämsä 2021, 82.)

3.5 Työvuorosuunnittelu ja oppimisympäristöt

Pedagogisella työvuorosuunnittelulla tarkoitetaan henkilöstön työvuorojen suunnittelua tarkoituksenmukaisiksi ja lapsen tarpeet huomioiviksi. Kokopäiväpedagogiikan kannalta tämä tarkoittaa sitä, että pienryhmätoiminta on mahdollista koko päivän ajan. Siihen voi kuulua hyvinkin yksityiskohtaisia ohjeistuksia pedagogisen toiminnan tavoitteista, joiden tehtävänä on ohjata ajattelua kohti päivän erilaisia hetkiä ja sitä, millä tavoin niihin voidaan pureutua toiminnanohjauksellisin keinoin. Työvuorosidonnaisilla pedagogisilla tehtävillä voidaan rakentaa koko päivän kulku niin, että pienryhmätoiminta eri kokoisissa ja kokoonpanoiltaan vaihtelevissa ryhmissä toteutuu hoitopäivän ajan. (Lämsä 2021, 82–83.)

Pienryhmätoiminnalla ja pedagogisella työvuorosuunnittelulla on tiloihin liittyviä sidonnaisuuksia. Siksi onkin hyödyllistä kartoittaa, missä, miten ja millaisissa kokoonpanoissa varhaiskasvatuksen ryhmien on tarkoituksenmukaista liikkua tai millaisissa kokoonpanoissa tilojen hyödyntämisen ja siirtymien pedagogiikka onnistuu parhaiten. Päiväkotiympäristössä tiloja usein kierrätetään ja vaihdellaan toiminnan ja sen tavoitteiden mukaisesti yli ryhmärajojen ja pyritään lasten leikkien ja toiminnan rakentamiseen tarvittaessa pitkäkestoisiksi. Tilat ja niiden käyttö sekä siirtymät ovat kokopäiväpedagogiikan tavoitteiden ilmentäjiä, todentajia ja haasteita. Selkeiksi suunnitellut siirtymät auttavat lasta ymmärtämään, mitä häneltä odotetaan ja mitä tapahtuu seuraavaksi. Päiväkodin tilojen suunniteltu pedagoginen käyttö auttaa parhaimmillaan ennakoimaan ja estämään ikävien tilanteiden syntymistä ja edistää hyvien kaveritaitojen kehittymistä. (Lämsä 2021, 84.)

4 VARHAISKASVATUKSEN PEDAGOGIIKKA

4.1 Pedagogiikan rooli varhaiskasvatuksessa

Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma määrittelee varhaiskasvatuksen pedagogisesti painottuneeksi kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudeksi. Pedagogiikka varhaiskasvatuksessa on sen mukaan erityisesti kasvatus- ja varhaiskasvatustieteeseen perustuvaa ammatillisesti johdettua, suunniteltua ja tavoitteellista toimintaa, jolla toteutetaan lapsen oppimista ja hyvinvointia. Se näkyy toimintakulttuurissa, oppimisympäristöissä ja kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudessa. Pedagoginen painotus varhaiskasvatuksessa edellyttää pedagogista asiantuntemusta sekä henkilöstön yhteistä näkemystä siitä, miten lapsen oppimista ja hyvinvointia voidaan edistää parhaalla mahdollisella tavalla. (OPH 2022b, 22.)

Varhaiskasvatus toteutuu henkilöstön, lasten ja ympäristön vuorovaikutuksessa, jossa syntyy kasvatuksen, opetuksen ja hoidon ehjä kokonaisuus. Viimeksi mainittuja voidaan käsitellä erillisinä, mutta toiminnassa ne yhdistyvät. Tämä mahdollistaa kokonaisvaltaisen lähestymisen lapsen kasvun, oppimisen ja kehityksen edistämiseen. Kasvatuksen, opetuksen ja hoidon painotukset ovat erilaisia riippuen lapsen iästä ja varhaiskasvatuksen toimintamuodoista. (OPH 2022b, 22–23.)

4.2 Käytännön pedagogiikka

Varhaiskasvatuksen pedagogiikka on käytännössä toteutuvaa ja sitä esiintyy muun muassa arjen kulttuurillisissa käytännöissä sekä lasten ja henkilöstön keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Tästä syystä sen voi nähdä liittyvän sekä yksittäisten varhaiskasvatuksen opettajien työhön että laajemmin päiväkodin kasvatusyhteisöön ja sen toimintakulttuuriin. Kasvatuksen, opetuksen ja hoidon tiivis nivoutuminen yhteen tekee varhaiskasvatuksen pedagogiikasta kaikissa päivän tilanteissa näkyvän teeman. Tämä edellyttää lasten arjen rakentamista siten, että se tukee varhaiskasvatuslaissa sekä valtakunnallisessa

varhaiskasvatussuunnitelmassa esitettyjä arvolähtökohtia, tavoitteita ja painotuksia. (Karila 2017, 10.)

Pedagogisesti ajatellen kaikki varhaiskasvatuksen tilanteet ovat merkityksellisiä – oli kyseessä sitten pukeminen, leikkihetket, ulkoilu, ruokailu tai tuokiot. Tärkeää ei siis ole itse toiminta, vaan se, mitä sen aikana tapahtuu. Toiminnan tavoitteellisuus edellyttää pedagogista tietoisuutta siitä, miksi jokin toiminta toteutetaan ja millä perustellaan sen toteutus juuri sillä tavoin kuin se tehdään. Varhaiskasvatuksen opettajilla on työssään myös pedagogisen johtamisen vaatimus, joka edellyttää keskustelua henkilöstön kanssa siitä, miksi ja miten toimintaa toteutetaan sekä kasvattajatiimin yhteisen reflektion johtamista koskien esimerkiksi lain ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteiden toteuttamista. (Karila 2017, 10.)

4.3 Pedagogiikan tavoitteellisuus ja mahdollisuudet

Pohdittaessa toiminnan tavoitteellisuutta varhaiskasvatuksessa on mietittävä sitä, mistä se rakentuu, kenen tavoitteista on kysymys ja kuinka tiukasti tai väljästi niitä asetetaan. Varhaiskasvatuslaki ja -suunnitelma antavat kehyksen, jota varhaiskasvatuksessa toteutettavan pedagogiikan tavoitteiden tulee konkretisoida. Voidaan siis puhua yhteiskunnan virallisesti ilmaistusta tahdosta, jota varhaiskasvatus instituutiona toteuttaa. Arjessa tavoitteellisuuden tulee huomioida myös toimintaan osallistuvat lapset, heidän kehityksensä ja oppimisensa kannalta ajankohtaiset asiat sekä heidän aloitteestaan nousevat oppimisen ja tutkimisen kohteet. Onkin painotettu, että varhaiskasvatuksen pedagogiselle toiminnalle määriteltyjen tavoitteiden tulisi olla niin väljiä, että niiden lomassa on sijaa lasten aktiivisuudelle ja arjen tilanteissa nouseville oppimisen ja toiminnan kohteille. (Karila 2017, 11.)

Lapsen kasvamista ja kehittymistä koskevat tulkinnat ovat eräs varhaiskasvatuksen pedagogiikan kulmakivistä. Tämän suhteen kentällä ei aina ole riittävää osaamista, vaikka useiden tutkimusten mukaan varhaisvuodet ovat merkityksellisiä intensiivisen oppimisen ja kehittymisen aikana. Oppimisympäristöjen rakentaminen lapsen oppimisen mahdollistaen on yksi varhaiskasvatuksen pedagogiikan ulottuvuuksista (Karila 2017, 11).

Puhuttaessa varhaiskasvatuksen pedagogiikasta on hyvä myös välillä pohtia, mitä mahdollisuuksia arjen käytännöt luovat lapsille, mitä ne rajaavat ja mitkä asiat ne estävät kokonaan. Lasten kuunteleminen ja heidän mielipiteidensä ottaminen vakavasti on osa varhaiskasvatuksen käytäntöjen suunnittelua. Pedagogiseen osaamiseen kuuluu paitsi ymmärtää esimerkiksi vertaissuhteiden merkitys lapselle, mutta myös nähdä mahdollisuudet sen ottamiseksi osaksi pedagogisia käytäntöjä. Tämä onnistuu muun muassa rakentamalla pienryhmiä, joissa lapset voivat opettaa ja auttaa toisiaan.

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

5.1 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli avata kokopäiväpedagogiikan käsitettä ja lisätä tietoisuutta siitä varhaiskasvatuksen työntekijöiden keskuuteen. Tästä syystä olimme kiinnostuneita siitä, onko kyseinen termi tuttu henkilöstölle ja onko sille paikallistasolla kaikkia yksiköitä koskevaa määrittelyä. Lisäksi halusimme selvittää, onko kokopäiväpedagogiikka vastaajien mielestä riittävästi esillä valtakunnallisessa ja paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa. Tavoitteenamme oli myös kartoittaa tapoja sen käytännön toteuttamiseen ja tutkia, millaisia ovat siinä mahdollisesti esiin tulevat haasteet. Tutkimuksemme pohjana oli Lämsän (2021, 79) ajatus varhaiskasvatuksen henkilöstön tarpeesta saada tukea tuokiorakenteen korvaamiseen ja uudenlaisen toimintatavan synnyttämiseen. Halusimme siis selvittää, näkyykö tämä tarve käytännön työssä.

Yllä mainittujen lisäksi tutkimme vastaajan työnkuvan tai koulutuksen vaikutusta kokopäiväpedagogiikan käsitteen ymmärrykseen ja käytännön toteutukseen. Varhaiskasvatus on ryhmäkasvatusta, jossa hoitajat keskittyvät työhönsä lasten parissa ilman varhaiskasvatuksen opettajien kantamaa kokonaisvastuuta ryhmän toiminnan suunnittelusta. Toisaalta varhaiskasvatuksen hoitajat kantavat onnistuneessa tiimityössä vastuuta ryhmästä myös yksin. (Onnismaa 2017, 35.) Tästä syystä halusimme kartoittaa, vaikuttaako erilainen rooli ryhmässä siihen, kuinka kokopäiväpedagogiikan käsite ymmärretään ja millä tavoin sitä työssä toteutetaan.

5.2 Kohderyhmä ja aineiston keruu

Oulun kunnallisen varhaiskasvatuksen alaisuudessa toimii yhteensä noin 90 päiväkotia jaoteltuna pohjoiseen, itäiseen, keskiseen ja eteläiseen alueeseen (Oulun kaupunki 2023). Valitsimme kyseisen kaupungin, koska oletuksemme oli, että yksiköiden suuri määrä lisää eroavaisuuksia käsitteen määrittelyssä ja toimintatavoissa. Koska varhaiskasvatus on pedagogisesti painottunut kasvatukseen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus (OPH 2022b, 22), halusimme

lasten samanikäisyydellä varmistaa, ettei edellä mainittujen erilainen painottuminen eri ikäryhmissä vaikuta vastauksiin. Päädyimme 4–6-vuotiaitten kanssa työskentelevään henkilöstöön, koska heidän kanssaan työskennellessä hoidon osuus varhaiskasvatuksen kokonaisuudessa vähenee ja tilalle astuvat kasvatus ja opetus. Katsoimme tästä syystä heidän näkemyksensä asioista antavan meille parhainta tietoa tutkimastamme aiheesta.

Toteutimme aineiston keräämisen sähköisellä kyselylomakkeella, jossa oli sekä avoimia että monivalintakysymyksiä. Lomakkeen laadimme Webropol-palvelussa. Kyseisen vaihtoehdon etuna on nopeus sekä kyselyn toimitusvaiheessa että vastauksia palauttaessa (Valli & Perkkilä 2018, 101). Tästä syystä pidimme sitä parhaana vaihtoehtona varhaiskasvatuksen kiireisen aikataulun huomioiden. Monivalintakysymyksillä selvitimme perustietoja, esimerkkinä ammattinimike, jolla vastaaja yksikössä työskentelee. Muutoin käytimme avoimia kysymyksiä saadaksemme mahdollisimman laajasti näkemyksiä ja kehittämisehdotuksia.

Vastaajat valitsimme sattumanvaraisesti kahdesta eri oululaisesta päiväkodista. Lähetimme kyselylomakkeen kaikille saman ikäryhmän kanssa työskenteleville työntekijöille. Kirjoitimme saatekirjeen, jonka lähetimme vastaajille kyselyn liitteenä. Siinä esittelimme itsemme ja oppilaitoksemme sekä avasimme tutkimuksemme teemaa ja tutkimuskysymyksiä. Luotettavuuden lisäämiseksi tarjosimme vastaajille mahdollisuuden lukea ja kommentoida tutkimuksemme tuloksia ennen niiden julkaisua.

5.3 Tutkimuksellinen lähestyminen ja analysointi

Tutkimuksemme tarkoitus oli tuoda esiin henkilöstön mielipiteitä ja näkemyksiä kokopäiväpedagogiikasta. Tästä syystä arvioimme laadullisen lähestymistavan olevan sille paras lähtökohta. Kvalitatiivinen analyysi edellyttää kaikkien selvitettäviin asioihin liittyvien seikkojen avaamista siten, etteivät ne ole ristiriidassa niistä tehtävien tulkintojen kanssa (Alasuutari 2011, 30–31). Käytimme analysoinnissa aineistolähtöistä menetelmää, jossa aineistosta luodaan teorettinen kokonaisuus. Analyysiyksiköt valikoituvat siis aineistosta

tutkimuksen tarkoituksen ja tehtävänasettelun mukaisesti. Käsittelyssä käytimme myös teoriaohjaavaa analyysitapaa, jossa teoria toimii analyysin apuna. Tällöin kyse ei ole suoraan teoriaan pohjautuvasta analyysistä, vaan aiempi tieto aiheesta toimii uusien ajatusten aukaisevana tekijänä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 82–83.)

Aineistolähtöisyydellä halusimme varmistaa sen, että tutkimuksemme tuo esiin vastaajien näkemyksiä etenkin kokopäiväpedagogiikan toteutuksen osalta. Käyttämämme analyysimenetelmät mahdollistivat aineiston läpikäynnin puolueettomasti, mutta kuitenkin teoriaan nojaten. Tämä oli yksi vahva peruste niitä valitessamme. Mielestämme käyttämämme tavat sopivat tutkimukseen, jossa kiinnostuksemme kohteena olivat vastaajien kokemukset ja mielipiteet kokopäiväpedagogiikan määrittelyä ja sen toteutumista koskien. Lisäksi se antoi mahdollisuuden vertailla aiheesta olemassa olevaa teoretietoa sen käytännön toteuttamisen tapoihin. Tämä avasi tutkimuksemme uuden näkökulman koskien teorian ja käytännön keskinäistä yhteensopivuutta.

Tutkimukselliset menetelmämme pohjautuivat fenomenologishermeneuttiseen perinteeseen, jonka erityispiirteenä Varton (1992) mukaan on ihmisen oleminen sekä tutkijana että tutkimuksen kohteena. Fenomenologisessa ja hermeneuttisessa ihmiskäsityksessä tutkimuksen kannalta keskeisiä ovat kokemus, merkitys ja yhteisöllisyys. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 30–31.) Tämä vastasi myös omaa ajatustamme tutkimuksemme suhteen. Kyseisessä perinteessä tavoitteena on käsitteellistää tutkittavaa ilmiötä niin, että tunnetusta tulee tiedettyä – se siis korostaa kokemuksen merkitystä tutkimuksessa. Lähtökohtana on oletus, että tutkittavat asiat ovat läsnä arjessa, mutta eivät avaudu suoraan käsitteellistämiseksi tai ymmärtämiseksi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 31–32.) Myös tästä syystä kyseinen perinne sopi tutkimuksemme lähtökohdaksi.

5.4 Eettiset lähtökohdat ja luotettavuus

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK 2012, 6) tuo julkaisemassaan hyvä tieteellinen käytäntö- ohjeessa (HTK- ohje) esille tutkimuseetiikan näkökulmasta

hyvän tieteellisen käytännön keskeisiä kohtia. Pitäydyimme opinnäytetyössämme näihin lähtökohtiin, jotka ovat luotettavuuden kannalta merkittäviä. Ne pitävät sisällään yleisen tarkkuuden ja huolellisuuden tutkimuksen tekemisessä ja myös sen tulosten arvioinnissa. Myös muiden tutkijoiden julkaisujen kunnioittaminen ja niihin asiaan kuuluvalla tavalla viittaaminen nousevat hyvän tieteellisen käytännön toteuttamisessa keskeisiksi huomioiksi. (TENK 2012, 6).

Pidimme ohjenuorana koko prosessin ajan hyvää tieteellistä käytäntöä, joka luo turvallisen pohjan toiminnallemme. Tutkimuseettinen näkökulma huomioiden toteutimme kyselylomakkeet sekä dokumentoimme saadun tutkimustiedon siten, että haastateltavaksi osallistuvien anonymiteetti oli turvattu. Informoimme tutkimustyöhöme liittyviä tiedonantajia asianmukaisella ja riittävällä tavalla luotettavuuden takaamiseksi. Talletimme keräämämme tiedon salassapitosäädösten mukaisesti ja käsittelimme saamaamme tietoa sensitiivisesti. Koko opinnäytetyöprosessin ajan pidimme avoimuutta ja vastuullisuutta kaikessa tekemisessämme keskiössä, niin viestinnän kuin dokumentoinnin osalta.

5.5 Tutkimuksen raportointi

Alasuutari toteaa, että laadullisessa tutkimuksessa tärkeintä on paikallinen selittäminen. Tällä tarkoitetaan yhtenäistä selitysmallia, jota mahdollisimman monet analyysin pohjalta löydetty johtolangat vastaavat. (Alasuutari 2011, 189.) Koska tarkoituksemme oli saada esiin henkilöstön näkemyksiä aiheeseemme liittyen, myös raporttimme perustuu pitkälti niihin. Käsittelemme vastauksia sekä aihealueittain että tuomalla esiin yksittäisten vastaajien kommentteja. Ensiksi mainittujen avulla saamme aineistosta teoriaan perustuvan yleiskuvan ja viimeksi mainitut tuovat henkilöstön esittämiä ajatuksia esiin myös raportissamme.

Käsittelimme analyysin aikana tutkimustuloksia sekä varhaiskasvatuksen opettajien että hoitajien näkökulmasta. Tutkimuksemme yhtenä lähtökohtana oli oletus opettajien pedagogisen vastuun (OPH 2022b, 18) vaikutuksesta käsitteen

tuntemiseen ja ajatuksiin sen toteutuksesta. Lisäksi olimme kiinnostuneita hoitajan tietotaidosta koskien kokopäiväpedagogiikan käsitteen tuntemusta ja sen käytännön toteuttamista. Myös nämä näkökulmat ovat läsnä raportoinnissa.

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Tutkimus ja sen vastaajat

Haimme tutkimuslupaa (liite 1) helmikuussa 2023 ja sen saatuamme toteutimme tutkimuksen Oulun varhaiskasvatuksessa maaliskuussa. Toteutustapana oli Webropol-palvelulla tehty kyselylomake (liite 2), joka sisälsi sekä vaihtoehtokysymyksiä että avoimia vastaavia. Koska halusimme näkyviin vastaajien omia näkemyksiä, pääpaino oli avoimissa kysymyksissä. Vastaavat yksiköt valitsimme yhteistyössä paikallisten yksikönjohtajien kanssa heidän suositustensa mukaisesti siten, että kummassakin ryhmässä oli suunnitelmamme mukaisesti 4–6-vuotiaita lapsia ja henkilökuntaa suurin piirtein saman verran.

Kysely lähetettiin henkilökohtaisena linkkinä kunkin vastaajan sähköpostiin ja vastaamiseen annettiin aikaa kaksi viikkoa. Kyseisen aikataulutuksen sisällä saimme kyselyymme vain kolme vastausta. Annoimme vastaajille viikon lisäaikaa, mikä ei tuonut uusia vastauksia. Tästä syystä emme pystyneet tekemään toivomaamme vertailua eri yksiköiden välillä. Perustamme raporttimme saamiimme vastauksiin ja analysoimme niitä teorialähtöisesti.

Vastaajat työskentelevät oululaisen päiväkodin 4–6-vuotiaiden ryhmässä, jossa työntekijöitä on yhteensä neljä. Heistä kaksi työskentelee varhaiskasvatuksen opettajana ja yksi hoitajana. Kahden opettajan koulutus pohja on erilainen: toinen on varhaiskasvatukseen erikoistunut kasvatustieteiden kandidaatti (opettaja 1) ja toinen sosionomi, jolla on varhaiskasvatuksen opettajan pätevyys (opettaja 2). Hoitajan pohjakoulutuksena on lähihoitajan tutkinto.

6.2 Kokopäiväpedagogiikka ja sen toteutus

Selvitimme kyselyssä, onko kokopäiväpedagogiikka käsitteenä vastaajille tuttu ja millä tavoin sitä on omassa yksikössä määritetty työntekijöille. Olimme

kiinnostuneita siitä, tuodaanko sitä samalla tavoin esiin sekä varhaiskasvatuksen opettajille että hoitajille. Vastauksista selvisi, että kokopäiväpedagogiikan käsite on tuttu kaikille vastaajille. Se myös määritellään vastausten perusteella kaikille työntekijöille samalla tavoin työtehtävästä riippumatta.

Kysyttäessä yksikön yhteisistä periaatteista kokopäiväpedagogiikan toteuttamista koskien saimme vastaajilta useita esimerkkejä. Vastauksissa ilmenee, että lapsi voi olla mukana kaikille suunnatussa toiminnassa huolimatta fyysisestä läsnäolostaan. Käytännössä tämä tarkoittaa vastaajan mukaan sitä, että yhteistä toimintaa toteutetaan päivän aikana eri ajankohtina eli myös päivälevon ja välipalan jälkeen. Lisäksi arvioitua ja suunniteltua toimintaa toteutetaan vastausten mukaan myös ulkona, esimerkkeinä erilaiset liikunnalliset leikit ja luontoeskari. Kokopäiväpedagogiikan merkitys hyvän varhaiskasvatuksen elementtinä ja pedagogisen toiminnan läsnäolo perushoidossa pelkkien siihen keskittyvien piirihetkien ja tuokioiden sijaan näkyi myös vastauksissa.

Tuloksista voidaan päätellä, että käytännön tasolla kokopäiväpedagogiikan käsite on henkilökunnalla hyvin hallussa riippumatta ammattinimikkeestä tai työtehtävästä ryhmässä. Vastauksista välittyi erilaisten käytännön toimintatapojen olemassaolo, mikä ainakin tämän yksikön kohdalla kumoaa Lämsän (2021, 79) esittämän ajatuksen tarpeesta konkreettisiin toimintatapoihin kokopäiväpedagogiikan toteuttamisen suhteen. Suunnitellun toiminnan hyvänä puolena on mielestämme se, että lapsi voi osallistua siihen ilman tarvetta tulla hoitoon tiettyyn aikaan päivästä – tämä varmistetaan sijoittamalla se aamu- ja iltapäivään perinteisen aamupainotteisuuden sijaan.

6.3 Laaja-alainen osaaminen ja lapsen osallisuus

Selvitimme kyselyssä kokopäiväpedagogiikan ja laaja-alaisen osaamisen linkittymistä toisiinsa käytännön työssä. Vastausten perusteella ulkona ollessa sekä aamulla että iltapäivällä toteutetaan suunnitelmallista toimintaa, esimerkkinä lapioiden laskeminen tms. Kokopäiväpedagogiikkaa voi toteuttaa

monissa tilanteissa päivän aikana ja laaja-alainen osaaminen helpottaa improvisointia arjen tilanteissa. Linkittymistä kuvaa hyvin oheinen vastaus:

”Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueet nivoutuvat yhteen kokopäiväpedagogiikassa ”automaattisesti”, sillä esim. ajattelun taitoja harjoitellaan vuorovaikutuksen ohessa, itsestä ja tavaroista huolehtimista harjoitellaan monenlaisissa tilanteissa pukemis- ja riisumistilanteiden lisäksi. Käytämme älytaulua ja tabletteja päivän eri vaiheissa eri tarkoituksiin. Lapsilta kysytään mielipiteitä asioihin, joihin he voivat vaikuttaa päiväkotiympäristössä.” (opettaja 2)

Lapsen osallisuus toteutuu varhaiskasvatuksessa vastausten perusteella esimerkiksi siten, että he saavat äänestää, otetaanko tiettyjä asioita aamu- vai iltapäivällä. Lisäksi he voivat päättää, tekevätkö suunnitellun asian heti vaiko hieman myöhemmin. Heille tarjotaan mahdollisuuksia vaikuttaa tekemiseen ja toteutukseen, mikä vastauksen mukaan kehittää lapsen mielikuvitusta ja luovuutta. Osallisuus tarkoittaa myös lapsen sekä hänen mielenkiinnon kohteidensa ja mielipiteidensä huomioimista yksilöllisesti. Tähän liittyy myös runsas keskustelu lasten kanssa niin ryhmätilanteissa kuin henkilökohtaisesti.

Vastaukset vastaavat omaa ajatustamme siitä, että kokopäiväpedagogiikka ja laaja-alainen osaaminen linkittyvät toisiinsa käytännön varhaiskasvatuksessa. Otettaessa huomioon laaja-alaisen osaamisen alueet - ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, monilukutaito, digitaalinen osaaminen sekä osallistuminen ja vaikuttaminen (OPH 2022b, 24) – voidaan todeta, että niitä ei voida opettaa pelkästään tuokioihin perustuen. Kokopäiväpedagogiikan siis voidaan mielestämme ajatella laajentavan mahdollisuuksia laaja-alaisen osaamisen lisäämiseen varhaiskasvatuksessa.

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman (2022b, 32) mukaan inklusiivinen toimintakulttuuri edistää osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassa. Inklusiota voidaan kuvata ideologisena, globaalina ajatusmallina, jonka tarkoitus on taata kaikille yhtäläiset oikeudet ja tasa-arvo (Viitala 2019, 53). Saamiemme vastausten perusteella lasten osallisuutta toteutetaan ryhmässä monin eri tavoin ja myös heidän mielipiteitään ja näkemyksiään asioista kuunnellaan ja kunnioitetaan. Näkemyksemme mukaan lasten osallisuus siis

toteutuu ryhmässä niillä tavoin, jotka ovat varhaiskasvatuksen ympäristössä mahdollisia.

6.4 Varhaiskasvatussuunnitelmat ja käytäntö

Vastausten perusteella kokopäiväpedagogiikka näkyy tarpeeksi niin valtakunnallisessa kuin paikallisessakin varhaiskasvatussuunnitelmassa. Käytännössä sen tulisi vastausten perusteella näkyä suunnitelmallisuutena toiminnassa ja lasten osallisuuden tukemisena. Eräässä vastauksista kerrottiin, että teema näkyy Oulun paikallisessa suunnitelmassa muutamia kertoja, mutta sille ei ole siinä omaa kappaletta tms. ja todettiin, että aiheesta ehkä voisi työyhteisössä keskustella hieman enemmän.

Vastaukset vastaavat myös omaa käsitystämme asiasta. Uusimmassa valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa (OPH 2022b, 38) käytetään termiä kokonaisvaltaisuus puhuttaessa varhaiskasvatuksen pedagogisesta toiminnasta, jonka tavoitteena on oppiva ja hyvinvoiva lapsi. Termiä kokopäiväpedagogiikka ei kuitenkaan suoraan siinä mainita missään kohta. Osallisuus (OPH 2022b, 38) kuvataan lasten omaehtoisen, lasten ja aikuisten yhdessä ideoiman ja henkilöstön suunnitteleman toiminnan yhdistelmänä. Valtakunnallinen varhaiskasvatus korostaa pedagogista dokumentointia (OPH 2022b, 39) keinona tuottaa tietoa lapsen elämästä, kehityksestä, kiinnostuksen kohteista, ajattelusta, oppimisesta, tarpeista ja ryhmän toiminnasta konkreettisesti ja monipuolisesti. Oulun paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa kokopäiväpedagogiikka on terminä mainittu joitain kertoja. Käytännössä siis näyttää siltä, että tämä käsite on mukana arjessa laaja-alaisen osaamisen rinnalla tai siihen linkittyneenä.

Kokopäiväpedagogiikkaa toteutetaan vastaajien ryhmässä mm. liikunnan merkeissä sekä aamulla että iltapäivällä sekä leikkimällä lasten kanssa aamu- ja iltapäiväulkoilun aikana. Lisäksi askartelua toteutetaan myös iltapäivisin. Koko päivän toiminta on seinällä kuvin esitettynä, jolloin lapset voivat käydä sieltä tarkistamassa, mitä seuraavaksi tehdään. Lapsilla on myös joinain iltapäivinä

mahdollisuus valita vaihtoehtoisista toimintojen kuvista se, mitä hän haluaa tehdä.

Toteutukseen kuuluu myös runsas keskustelu ja kuvien käyttö lasten kanssa erilaisissa tilanteissa, esimerkkeinä näistä siirtymät, ruokailut, lepoaikat ja ulkoilu. Matemaattisia taitoja harjoitetaan päivän aikana eri tilanteissa laskemalla muun muassa paikalla olijoita, nimilappuja, laseja pöydällä jne. Opeteltuja asioita muistellaan esimerkiksi odottelutilanteissa ja laulamista tapahtuu muulloinkin kuin lauluhetkinä. Työntekijät sekä ohjaavat että rikastuttavat lasten leikkiä ja tunteista puhutaan ja tunnetaitoja harjoitellaan erilaisissa tilanteissa.

Itsestä, omista tavaroista sekä vaatteista huolehtiminen ja hygienia ovat osa päivää. Lapsia myös kehoitetaan itsenäiseen ajatteluun ja avun pyytämiseen. Heille myös annetaan mahdollisuus vaikuttaa asioihin esimerkiksi äänestämällä tai kertomalla oma mielipide. Kaikki päivän tilanteet nähdään hyvinä lasten oppimista ja kehitystä ajatellen. Edellä mainittujen lisäksi toimitaan pienryhmissä ja keskitytään asioiden harjoitteluun myös iltapäivällä vaikkapa sisällä tai ulkoiluhetkellä päivästä riippuen. Myös älytaulu ja tabletit ovat jatkuvassa käytössä.

6.5 Käytännön toteutuksen haasteet

Selvitimme tutkimuksessa kokopäiväpedagogiikan toteuttamisen haasteita kahdella eri kysymyksellä. Ensimmäisessä vastaajat saivat tuoda vapaasti esiin kokemiaan ongelmia aiheen suhteen. Eräässä vastauksessa todettiin, että haasteena on koko henkilökunnan sitouttaminen kokopäiväpedagogiikan periaatteisiin, toisessa taas katsottiin, että koko henkilökunnalla on samanlainen käsitys asiasta eikä erityistä haastetta toteutukselle ole. Vastauksista kävi myös ilmi, että muun muassa henkilöstövajaus hankaloittaa sekä toteutusta että sen improvisointia.

Toisessa kysymyksessä nostimme esiin tekijöitä, joiden arvelimme voivan hankaloittaa kokopäiväpedagogiikan toteutusta ja kysyimme vastaajien näkemystä asiaan. Asetimme vaihtoehtoisiksi seuraavat tekijät: ryhmän koko,

tehostettua tai erityistä tukea tarvitsevat lapset, henkilökunnan määrä/saatavuus päivän aikana sekä hoitopäivän suunniteltu runko. Näiden lisäksi kysymyksessä oli vaihtoehto jokin muu, mikä. Vastaukset jakautuivat siten, että ryhmän koko ja tehostettua tai erityistä tukea saavat lapset hankaloittivat toteutusta 67 % mielestä ja henkilökunnan määrä/saatavuus kaikkien mielestä. Hoitopäivän suunniteltu runko ei vastaajien mukaan ole hankaloittava tekijä. Vaihtoehto jokin muu, mikä sai yhden vastauksen, joka oli sitoutuminen.

Ensimmäisen kysymyksen vastauksissa kiinnitimme huomiota niiden sisältämään ristiriitaan, joka koski henkilökunnan sitoutumista kokopäiväpedagogiikan toteuttamiseen. Vastausten perusteella jäimme käsitykseen, että ryhmässä saattaa olla jonkinlaisia haasteita sen suhteen, mutta niistä ei syntynyt tarkempaa kuvaa siitä, millaisia nämä haasteet mahdollisesti ovat. Jäimme myös pohtimaan, voisiko vastauksessa olla kyse yksiköstä yleisesti vai vain kyseisen ryhmän henkilökunnasta.

Toisessa kysymyksessä asetimme vaihtoehtoja, joiden oman kokemuksemme perusteella arvioimme voivan hankaloittaa kokopäiväpedagogiikan toteutusta. Näistä tehostettua tai erityistä tukea saavat lapset valikoituivat vaihtoehdoksi useasta syystä. Suomalaisessa varhaiskasvatuksessa on vuosien saatossa siirrytty tukea tarvitsevien lapsien eriytetyistä palveluista ajatteluun, jossa varhaiskasvatus on kaikille yhteistä ja kukin lapsi saa tarvitsemansa tukitoimet tai pedagogisen ohjauksen omaan päiväkotiryhmäänsä (Viitala 2019, 55). Tämän lisäksi esi- ja perusopetuksessa aiemmin käytetty kolmiportainen tuki on äskettäin laajentunut koskemaan myös varhaiskasvatusta (OPH 2022b, 56).

Yleistä tukea tarjotaan lapselle heti tuen tarpeen ilmetessä ja se toteutetaan omassa ryhmässä. Se voi sisältää lapsen tarpeisiin soveltuvia materiaaleja, välineitä, opetusohjelmia tai erityisopettajan antamaa osa-aikaista tukea. Tehostettuun tukeen siirrytään, kun yleinen tuki ei lapselle riitä. Tukea tehostetaan mm. sen suunnittelulla, toteutustapoja lisäämällä tai niitä vahvistamalla. Mikäli sekään ei riitä, siirrytään erityiseen tukeen, joka on yksilöllisesti suunniteltua lapsen tarpeiden mukaisesti ja koostuu useista tuen muodoista ja tukipalveluista. Näistä tehostettu ja erityinen tuki vaativat hallintopäätöksen. (OPH 2022b, 60–61.)

Halusimme selvittää, vaikuttavatko nämä muutokset ja mahdollisesti haastavammat lapset ryhmässä kokopäiväpedagogiikan toteutukseen. Vastausten perusteella on pääteltävissä, että tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevat lapset tekevät siitä haastavampaa, mikä vastaa omaa arviotamme. Muina hankaloittavina tekijöinä nähtiin ryhmien koko sekä henkilökunnan saatavuus, jotka molemmat vastasivat etukäteisarviotamme hankaloittavina tekijöinä.

6.6 Vajaa henkilöstö ja hyvät sekä huonot puolet

Seuraavaksi olimme kiinnostuneita kokopäiväpedagogiikan toteutumisesta vajaalla henkilöstöllä. Vastauksissa näkyi selkeästi pyrkimys toteuttaa sitä vajauksesta huolimatta, mutta haasteita löytyi: sijaisten huomion kerrottiin usein menevän turvallisuuskysymyksiin. Samassa vastauksessa todettiin myös kokopäiväpedagogiikan toteutuksen edellyttävän lasten hyvää tuntemista. Vastauksissa kerrottiin myös toteutumisen riippuvan siitä, minkä suuruinen henkilöstön vajoisuus on, paljonko omaa henkilökuntaa on paikalla ja ovatko sijaiset uusia vai ryhmässä aiemmin olleita. Suunnitelmia joudutaan vajaalla henkilöstöllä välillä muuttamaan lennosta ja kokopäiväpedagogiikan toteuttaminen riippuu paljolti myös sijaisten resursseista.

Kysyimme myös kokopäiväpedagogiikan hyvistä ja huonoista puolista. Positiivisena nähtiin toiminnan hajauttaminen koko päivän ajalle, lasten sekä perheen yksilöllinen huomioiminen siten, että päiväkotiin ei tarvitse tulla tiettyyn aikaan päästäkseen mukaan kivaan tekemiseen. Esiin tuli myös lasten tarve vapaaseen leikkiin eli se, ettei kaiken pitä olla suunniteltua tai aikuisten toteuttamaa. Hyvänä puolena nähtiin lasten taitojen ja osallisuuden vahvistaminen ja se, että asioita opetellaan pitkin päivää – kokonaisvaltainen oppiminen kun tapahtuu arkisten asioiden äärellä. Tärkeäksi nähtiin myös kaikkien työntekijöiden yhtäläiset tiedot sen toteuttamisesta. Yleisesti ottaen vastauksissa ei näkynyt varsinaisia negatiivisia puolia kokopäiväpedagogiikassa.

6.7 Kokopäiväpedagogiikan teoria ja käytäntö sekä vapaat kommentit

Lopuksi halusimme selvittää, kohtaavatko teoria ja käytäntö kokopäiväpedagogiikan toteutumisessa juuri lapsiryhmän arjessa, sekä millä tavoin kohtaamista voisi mahdollisesti helpottaa tai parantaa. Ensimmäisen vastaajan mielestä teoria ja käytäntö kohtaavat, mutta vielä paremmin se toteutuisi, jos iltapäivisinkin olisi selkeät pienryhmät sekä pienryhmätoimintaa. Toisen vastaajan mukaan kokopäiväpedagogiikan teoria ja käytäntö ryhmän arjessa kohtaa aika hyvin, sekä kolmannen vastanneen mielestä kokopäiväpedagogiikka toteutuu teorian mukaisesti ryhmän arjessa. Kyselymme loppuun laitoimme kohdan, johon vastaajat saivat kertoa halutessaan kommentteja kyselyn aiheeseen tai itse kyselyyn liittyen. Kaksi vastaajista oli kommentoinut tähän osioon seuraavasti:

”Toivottavasti tämä saa miettimään henkilöstön resurssien lisäämistä iltapäiviin, jotta pystytään paremmin huomioimaan lasten ja perheiden yksilölliset tarpeet. Pienryhmätoiminta vaatii henkilöstöä, jotta myös pystyy tekemään lasten kanssa keskittyneesti ja rauhassa.” (opettaja 1)

”Kiitos kyselystä! Se sai itsenikin pohtimaan asiaa pitkästä aikaa syvällisemmin :)”. (opettaja 2)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Käsitteen määrittelystä ja toteutuksesta

Yhtenä tavoitteenamme oli selvittää, onko kokopäiväpedagogiikka käsitteenä tuttu Oulun varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Tutkimuksemme lopulta valikoituneen päiväkodin henkilöstön vastauksien pohjalta on nähtävissä, että kokopäiväpedagogiikka oli sekä käsitteenä että teemana heille tuttu huolimatta erilaisista koulutustaustoista. Kokopäiväpedagogiikan ajatus- ja toimintamallia oli tulosten mukaan määritelty samalla tavoin sekä varhaiskasvatuksen opettajille että hoitajille. Tämä on mielestämme positiivista tilanteessa, jossa käsitteen tieteellinen määrittely on vielä kesken ja selkeitä toimintamalleja sen toteuttamiseen ei juurikaan vielä ole (Lämsä 2021, 79).

Kokonaisvaltaisen pedagogiikan toteutus onnistuu näkemyksemme mukaan parhaiten, kun siitä ja sen viemisestä käytäntöön on koko ryhmän henkilökunnalla yhtenevä ymmärrys ja tämä seikka vaikutti kyselymme perusteella suurelta osin olevan kunnossa. Huomiomme kuitenkin kiinnittyi yhdessä vastauksessa ilmilleeseen sitoutumattomuuteen koskien kokopäiväpedagogiikan periaatteita. Koska tätä ei muissa vastauksissa ilmennyt, jäimme miettimään syitä tähän ajatukseen. Tässä kohden on huomioitava, että kyseisen ryhmän neljästä työntekijästä kyselymme vastasi vain kolme, eli yhden työntekijän näkemys aiheesta puuttuu. Pohdimme, voisiko näillä kahdella asialla olla yhteyttä keskenään eli voiko sitoutumattomuus asiaan olla syynä tähän puuttuvaan vastaukseen.

7.2 Arjen kokopäiväpedagogiikka

Olellaisena osana tutkimustamme oli selvittää konkreettisesti, millä tavoin kokopäiväpedagogiikkaa käytännössä toteutetaan sekä miten se toteutuu varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksemme perusteella vahvistui, että kokopäiväpedagogiikkaa pidettiin tärkeänä hyvän ja laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutumisessa. Arjen kokopäiväpedagogiikka kulkee vastausten perusteella mukana niin perushoitotilanteissa, suunnitelluissa tuokioissa, siirtymätilanteissa kuin muidenkin arjen askareiden lomassa.

Tutkimukseemme pohjaten voisi sanoa, että kokopäiväpedagogiikka nähtiin ryhmässä lapsen kokonaisvaltaisen oppimisen vahvistamisena ja lapsen osallisuuden tukemisena. Myös mahdollisuus lapsen yksilölliseen huomioimiseen esimerkiksi pienryhmätoiminnan kautta oli vastausten perusteella tärkeä osana arjen pedagogiikkaa. Aineistosta ilmeni myös tapa toteuttaa kokopäiväpedagogiikkaa sekä aamu- että iltapäivissä. Tämä mahdollistaa lasten ja perheiden yksilöllisen huomioimisen siten, että esimerkiksi hoitoajat eivät ole este olemiselle mukana varhaiskasvatuksen kokopäiväpedagogisessa toiminnassa.

Kyselyssä näkyi mielestämme selkeä pyrkimys laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja se, että arjessa kokopäiväpedagogiikkaa pyritään toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan myös silloin, kun henkilökuntaa on poissa ja heidän tilallaan on sijaisia. Se linkittyy laaja-alaisen osaamisen alueisiin vastausten perusteella hyvinkin luonnollisesti, mikä nähdäksemme johtuu siitä, että molempia opetellaan ja käytetään arjessa monipuolisesti eri päivän tilanteissa. Kokopäiväpedagogiikan toteuttaminen edellyttää selkeää pedagogista tavoitteen asettelua – eli siis käsitystä siitä, miksi tietty toiminta varhaiskasvatuksessa on perusteltua toteuttaa juuri sillä tavoin kuin se toteutetaan (Karila 2017, 10). Samaan aikaan sen toteuttaminen vaatii kekseliäisyyttä ja joskus jopa improvisaatiota – esimerkkeinä näistä vastauksissa ilmenneet ulkona toteutettavat toiminnot. Kokopäiväpedagogiikkaa voidaan nähdäksemme vastausten perusteella toteuttaa monilla tavoilla eikä se välttämättä vaadi toteutuakseen mitään muuta kuin arjen tilanteet varhaiskasvatuksessa ja henkilökunnan ideointia. Pedagogiikan kokonaisvaltaisuuden voidaan siis todeta tulevan parhaimmillaan esiin esimerkiksi paikalla olijoiden laskemisessa aamupiirissä tai uusien taitojen kertaamisessa siirtymistilanteiden yhteydessä.

7.3 Kokopäiväpedagogiikka varhaiskasvatussuunnitelmissa

Yhtenä tulokulmana tutkimustamme oli myös selvittää, millä tavoin kokopäiväpedagogiikka ilmenee valtakunnallisessa ja Oulun paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa sekä löytyykö sille yhtenäistä kaupunkikohtaista määrittelyä. Kyselytutkimuksemme vastauksista ilmeni, että kokopäiväpedagogiikka teemana näyttäytyy hyvin molemmissa suunnitelmissa, vaikka kyseisellä termillä siitä ei juuri niissä puhutakaan. Tutkiessamme suunnitelmia, päädyimme itse samaan tulokseen. Oulun paikallisessa suunnitelmassa on kiteytetty varhaiskasvatuksen olevan kokopäiväpedagogiikkaa, jossa lapsen päivästä muodostuu kokonaisuus ja kaikki päivän tilanteet mahdollistavat kasvun ja oppimisen. Vaikka tämä jääkin ainoaksi kohdaksi suunnitelmissa, jossa kokopäiväpedagogiikka-sanaa on käytetty, tulee teema mielestämme selkeästi ilmi pedagogisen toiminnan viitekehyksen avaamisena, jossa korostuu erityisesti pedagogiikan toteuttamisen kokonaisvaltaisuus sekä laaja-alainen osaaminen.

Varhaiskasvatussuunnitelmia lukiessa huomaa niiden tavoitteiden ja tarkoituksen linkittyvän pitkälti käsittelemäämme kokopäiväpedagogiikan teemaan. Kokopäiväpedagogiikka on aiheena laaja ja koskettaa useita eri osa-alueita varhaiskasvatuksen toiminnassa. Työstäessämme opinnäytetyötämme kokopäiväpedagogiikasta haasteena on ollut aiheen kokonaisvaltaisuus ja toisaalta suhteellisen vähäinen aiempi tutkimus. Kokopäiväpedagogiikka on jo terminä niin kattava, että mielestämme sitä on perusteltua avata varhaiskasvatuksen tavoitteista alkaen jatkaen lapsen osallisuuteen ja laaja-alaiseen osaamiseen. Kokopäiväpedagogiikan teema hahmottuu varhaiskasvatussuunnitelmissa kokonaisuutena ilman, että siitä siellä juuri sillä termillä puhutaan. Toisaalta juuri se on tuonut tunteen, että kaikki tutkimustyö aiheesta on tarpeellista – se tuo omalta osaltaan esiin, mitä kaikkea kokopäiväpedagogiikka oikeastaan on.

8 POHDINTA

8.1 Moninainen oppiminen ja henkilöstön resurssit

Tekemämme kyselyyn perustuva opinnäytetyö antoi oivan mahdollisuuden sekä kuulla varhaiskasvatuksen henkilöstöä ja olla kehittämässä lapsen tarpeita vastaavaa laaja-alaista oppimista, kasvua ja kehitystä varhaiskasvatuksessa. Puhutaanpa sitten kokonaisvaltaisesta tai kokopäiväpedagogiikasta, nivoutuu niihin yhteinen ajatusmalli siitä, että oppiminen on moninaista ja sitä tapahtuu jatkuvasti päivän eri tilanteissa. Kasvattajat vastaavat jokainen omalla pedagogiikkaan pohjaavalla otteellaan lapsilähtöisen toiminnan toteutumisesta. Saimme huomata kyselymme kautta, että tässä päiväkotiryhmässä kokopäiväpedagogiikan syvempi tarkoitus ja käytäntöön tuominen oli omaksuttu luonnolliseksi osaksi jokapäiväistä kasvatustyötä. Tämä kertoo meille työyhteisön toimivuudesta sekä ammatillisen kokemuksen tuomasta pedagogisesta osaamisesta.

Varhaiskasvatuksessa työskennellessämme olemme huomanneet, kuinka suuri vaikutus työntekijöiden vaihtuvuudella tai resurssien riittämättömyydellä on kasvatuksen kokonaisuuteen. Riittämätön määrä työntekijöitä tai sijaisten vaihtuvuus vaikuttavat suoranaisesti esimerkiksi toimivan pienryhmätoiminnan toteutumiseen. Myös monia muita kokopäiväpedagogisia tavoitteita on vaikeampaa tuoda käytäntöön, jos ryhmässä ei ole riittävästi ammattitaitoista henkilökuntaa sen koko tai haastavuus huomioiden. Tällöin ollaan valitettavassa tilanteessa, jossa kasvattajana koetaan suurta riittämättömyyttä eikä pystytä vastaamaan yksilöllisesti lapsen tarpeisiin. Kyselyn vastauksissa tuli selvästi esiin se, että kokopäiväpedagogiikan toteutuminen vaatii lasten tuntemista, joten henkilöstön ja sijaisten jatkuva vaihtuvuus voidaan nähdä pedagogiikan laadukkuutta heikentävänä tekijänä.

8.2 Henkilöstön riittävyys ja erityislapsat

Eräs kyselymme vastanneista ilmaisi toiveen siitä, että opinnäytetyömme saisi miettimään esimerkiksi henkilöstön resurssien lisäämistä iltapäiviin, jotta

pystytään huomioimaan lasten ja perheiden yksilölliset tarpeet. Hänen mukaansa pienryhmätoiminta vaatii riittävää henkilöstöä, jotta työskentely lasten kanssa mahdollistuu keskittyneesti ja rauhassa. Aivan samoin ajattelempa tämän tutkimuksen tekijöinä: pienryhmätoiminta on kokopäiväpedagogiikan toteutumisen ytimessä mahdollista muun muassa lapsen yksilönä huomioimisen, kuulluksi tulemisen sekä osallisuuden. Henkilöstön riittävät resurssit sekä lasten tarpeita vastaava osaaminen ovat nähdäksemme tarvittava lähtökohta sille, että kokopäiväpedagogiikka pääsee toteutumaan.

Myös julkisuudessa on viime aikoina käyty keskustelua varhaiskasvatuksen henkilöstöpulasta. Opettajien ammattijärjestön (OAJ) erityisasiantuntija Auli Setälä toteaa blogissaan, että varhaiskasvatuksen opettajakunta on ollut olemassa jo pitkään. Syynä tähän on hänen mukaansa se, että varhaiskasvatuksen opettajakoulutuksen aloituspaikat ovat olleet viime vuosiin saakka liian alhaiset tarpeeseen verrattuna. Setälä toteaa myös, että ratkaisuna tilanteeseen esitetty opettajan kelpoisuusvaatimuksen väljentäminen romuttaisi varhaiskasvatuslain sisällön ja tavoitteet. (Setälä 2023.) Varhaiskasvatuksen opettaja vastaa ryhmänsä toiminnan pedagogisesta suunnittelusta, mikä edellyttää aiheen asiantuntemusta. Kokopäiväpedagogiikan ja sen laadukkuuden kannalta ajatellen kyse on mielestämme paljolti pedagogisen suunnittelun lisäksi henkilöstön tiimityöskentelystä ja sen asianmukaisesta reflektoinnista. Tämä tuli esiin myös kyselymme vastauksista. Henkilöstön riittämättömyys aiheuttaa kokemuksemme mukaan helposti haastavia tilanteita varhaiskasvatuksen arjessa, joiden vähentämiseksi riittävä henkilöstö ja heidän pedagoginen osaamisensa ovat välttämättömiä.

Yksi tämän päivän haasteista varhaiskasvatuksessa ovat tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevat lapset. Myös tutkimuksemme ilmeni, että he hankaloittavat kokopäiväpedagogiikan toteuttamista ryhmässä. Kyseisiin tukimuotoihin voi olla oikeutettu monenlaisista eri syistä. Niiden taustalla voi olla muun muassa ADHD tai autismin kirjo, puheen tuottamisen ja kielen kehityksen vaikeudet, motorisen oppimisen ja liikunnan haasteet, kehitysvammaisuus sekä kuulo- tai näkövamma. Yhteisenä tekijänä on se, että kyseiset lapset tarvitsevat yleensä henkilökohtaista apua joko jatkuvasti tai tietyissä arjen tilanteissa. Ensiksi mainittu mahdollistaa

käytännössä usein työntekijän palkkaamisen kyseistä lasta varten, kun taas viimeksi mainitulle tarpeelle ei välttämättä lisäresurssia saa. Siitä huolimatta lapsi voi varhaiskasvatuksen arjessa sitoa henkilöstöä vahvastikin – jopa niin, että yhden työntekijän resurssi on koko päivän kiinni hänessä. Kokopäiväpedagogiikan kannalta sekä tehostettua että erityistä tukea tarvitsevat lapset asettavat ryhmän toiminnalle haasteita, jotka henkilöstön on työssään tavalla tai toisella kyettävä ratkaisemaan. Eteen voi käytännössä tulla muun muassa tilanne, jossa puntarissa on lapsen oikeus lähipäiväkotiin ja sinne tuotuihin tukitoimiin vs. muun ryhmän hyvinvointi ja arjen toimivuus.

8.3 Toteutuskeinoista ja osallisuudesta

Vastauksissa tuli esiin monenlaisia keinoja toteuttaa kokopäiväpedagogiikkaa päivän aikana. Oli positiivista huomata, että asiaan oli tutkimassamme yksikössä selkeästi paneuduttu ja sille oli yhtenäisiä toteutusperiaatteita. Huomiomme kiinnittyi myös siihen, että kokopäiväpedagogiikasta ei nähty löytyvän juurikaan huonoja puolia. Ainoana haasteena vastauksista tuli esiin sitoutuminen siihen ja sen toteutukseen ja sekin yksittäiseltä vastaajalta. Vastauksista ilmeni, että kokopäiväpedagogiikan toteuttaminen ei vaadi ihmeitä – sitä voidaan käytännössä toteuttaa hyvinkin yksinkertaisilla keinoilla: esimerkiksi läsnäolijoiden laskemisella tai muulla vastaavalla tavalla. Vaikka kokopäiväpedagogiikan termille ei selkeää tieteellistä määrittelyä olekaan, sen käytännön toteuttaminen tuntui olevan henkilöstön hallinnassa. Se saattaa näkemyksemme mukaan johtua siitä, että laaja-alaisen osaamisen periaatteet linkittyvät hyvinkin suoraan sekä kokopäiväpedagogiikkaan että kokonaisvaltaiseen vastaavaan. Käytännössä voikin siis olla niin, että varhaiskasvatuksen henkilökunnalla on niiden kautta käsitys siitä, kuinka lasten arkeen tuodaan tuokiokäsitteen korvaavia oppimistilanteita.

Myös lasten osallisuus ja sen tukeminen tuli selkeästi vastauksissa esille. Toteutustapoina olivat muun muassa lapsille annettu mahdollisuus valita, tekevätkö jonkin asian heti vai hieman myöhemmin. Kokopäiväpedagogiikkaa toteutettiin ryhmässä niin, että osallistuminen mielekkääseen tekemiseen ei ollut kiinni siitä, minkä aikaa lapsi tuli hoitoon. Tällä tavoin varhaiskasvatuksessa

huomioitiin kunkin lapsen perheen aikataulut ja tällä tavoin mahdollistettiin joustavuus aikatauluissa. Mielestämme tällainen toiminta on oiva tapa huomioida lapsi ja hänen perheensä, mikä tukee osallisuutta varhaiskasvatuksessa. Vastauksissa tuli myös esiin, että kokopäiväpedagogiikan toteuttamisesta huolimatta lapsille tulee antaa mahdollisuus myös vapaaseen leikkiin. Tämä ajatus vastaa myös omaa käsitystämme aiheesta: vapaa leikki on lapselle mahdollisuus harjoitella muun muassa vuorovaikutuksen taitoja ja sellaisena tärkeä osa varhaiskasvatuksen päivää.

8.4 Opinnäytetyön toteutus

Kokopäiväpedagogiikka oli opinnäytetyön aiheena haastava, koska varsinaista tutkimustietoa aiheesta on vielä suhteellisen vähän ja käsitteelle ei ole selkeää määritelmää. Näistä syistä kiinnostuimme siitä, kuinka se tulee esiin varhaiskasvatuksen arjessa ja millä tavoin sitä siellä määritellään ja toteutetaan. Aloitimme aiheen tutkimisen perehtymällä valtakunnalliseen sekä Oulun paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Melko nopeasti totesimme, että kyseistä termiä ei sellaisenaan näistä juurikaan löydy, vaan puhe niissä oli ennemminkin pedagogisesti painottuneesta opetuksen, hoidon ja kasvatuksen muodostamasta kokonaisuudesta ja laaja-alaisesta osaamisesta. Perehtyessämme asiaan tarkemmin huomasimme, että kyseinen teema on mukana varhaiskasvatuslaissa ja -suunnitelmissa osana laajempaa kokonaisuutta.

Päädyimme toteuttamaan tutkimuksellisen opinnäytetyön Oulun kaupungin varhaiskasvatuksen yksikköihin. Pohdimme alkuun vaihtoehtona toteuttaa tutkimuksemme sekä Kemissä että Oulussa ja vertailla siinä kahden erikokoisen kaupungin toimintamenetelmiä, mutta totesimme työstä tulevan tällä tavoin liian laajan ja luovuimme ajatuksesta. Sen sijaan halusimme vertailla Oulun kaupungin kahta varhaiskasvatusyksikköä keskenään nähdäksemme, onko käsitteen määrittelyssä tai toteutuksessa niiden kesken eroavaisuuksia. Tarkoitus siis oli, että saisimme kahdesta eri varhaiskasvatusyksiköstä vastaukset kyselytutkimukseemme. Meistä riippumattomista syistä tämä ei kuitenkaan toteutunut.

Lähtökohtana emme olettaneet, että kokopäiväpedagogiikan termi aukenisi kaikille alalla työskenteleville, mutta saimme kuitenkin huomata aiheen olevan tuttu päiväkodin henkilökunnalle. Näemme tekemämme tutkimuksen arvokkaana, sillä saamamme vastaukset olivat rehellisiä ja aitoja näkökulmia tulevillekin kasvattajille kokopäiväpedagogiikan merkityksestä. Ajattelemme satunnaisotantamme tuovan lisää konkretiaa kokopäiväpedagogiikasta ihmisten tietouteen. Toivomme, että tekemämme tutkimus innoittaisi tutkimaan aihetta lisää, sillä laajempi tutkimusaineisto näin ajankohtaisesta ja tärkeästä aiheesta tukisi kasvatustyötä.

LÄHTEET

Ahonen, L. 2018. Vasun käyttöopas. 3. painos. Keuruu: PS-kustannus, 132–134.

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino, 30, 31–32, 189.

Finlex 2022. Varhaiskasvatuslaki 2018/540. Viitattu 12.1.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540>

Karila, K. 2017. Mitä on varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Teoksessa Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri muuttuu. Nyt on pedagogiikan aika. Viitattu 12.7.2022. <https://www.vol.fi/uploads/2018/10/31eded03-pedagogiikanaikajulkaisu-6.pdf>

Kataja, E. & Opetushallitus 2018. Osallisuuden pedagogiikka varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa 5/5, vain parasta lapselle – Osallisuuden pedagogiikan kipukynnykset ja mahdollisuudet. Video. Viitattu 18.12.2022. <https://www.youtube.com/watch?v=sSURAXe3l80>

Lämsä, T. 2021. Kokopäiväpedagogiikka ja sen kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Kasvatus & Aika 15 (2) 2021, 79–86. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/76991/102527-Artikkelin%2520teksti-199740-4-10-20210624.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Onnismaa, E-L., Kalliala, M. & Tahkokallio, L. 2017. Koulutuspoliittisen paradoksin jäljillä – miten varhaiskasvatus muotoutui sosiaalialan koulutuksia suosivaksi. Kasvatus & Aika 11 (3) 2017, 4–20. Viitattu 5.7.2022. <https://journal.fi/kasvatusjaaika/article/view/68720/30156>

Onnismaa, E-L 2017. Miksi opettajaa tarvitaan. Teoksessa Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri muuttuu. Nyt on pedagogiikan aika. Viitattu 18.5.2023. <https://www.vol.fi/uploads/2018/10/31eded03-pedagogiikanaikajulkaisu-6.pdf>

Opetushallitus (OPH) 2022a. Osallisuus kokopäiväpedagogiikan ja perushoitotilanteiden näkökulmasta. Viitattu 4.7.2022. <https://www.youtube.com/watch?v=gRO1ERgvdnw>

Opetushallitus (OPH) 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 4.7.2022. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Opetushallitus (OPH) 2022b. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 5.7.2022. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatussuunnitelmien-perusteet>

Oulun kaupunki 2023. Varhaiskasvatus. Kunnallinen varhaiskasvatus. Viitattu 14.1.2023. <https://www.ouka.fi/oulu/paivahoito-ja-esiopetus/paivakodit>

Ranta, S. 2020. Arkea, kokopäiväpedagogiikkaa – vai mitä se varhaiskasvatus nyt oikeastaan olikaan? Vieraana Titta Kettukangas. Tutkittua varhaiskasvatuksesta. Viitattu 5.7.2022. <https://tutkittuavarhaiskasvatuksesta.com/2020/03/20/arkea-kokopaivapedagogiikkaa-vai-mita-se-varhaiskasvatus-nyt-oikeastaan-olikaan/>

Setälä, A. 2023. 8 keinoa – näin varhaiskasvatuksen opettajapula voidaan ratkaista. Viitattu 21.5.2023. <https://www.oaj.fi/ajankohtaista/blogiartikkelit/OAJ-blogi/2023/varhaiskasvatuksen-opettajapula-eduskuntavaalit/>

TENK 2012. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa, 6. Viitattu 15.01.2023. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullisen sisällön analyysi: sisällönanalyysi. Teoksessa Jouni Tuomi ja Anneli Sarajärvi Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 81, 83.

Valli, R. & Perkkilä P. 2018. Sähköinen kyselylomake ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 101.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 23. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen. Pedagogisen toiminnan viitekehys. Viitattu 13.07.2022 <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/8274670>

Viitala, R. 2019. Inklusio ja inklusiivinen varhaiskasvatus. Teoksessa P. Pihlaja & R. Viitala (toim.) Varhaiserityiskasvatus. 2., päivitetty painos. Keuruu: PS-kustannus, 53, 55.

LIITTEET

- Liite 1. Tutkimuslupa
- Liite 2. Kyselylomake

Liite 1 Tutkimuslupa

Asia **Tutkimuslupa, Sivistys- ja kulttuuripalvelut, Kokopäiväpedagogiikka - kokopäiväpedagogiikan toteutuminen varhaiskasvatuksessa**

Asianosainen Savela Annika, Mäkinen Heli

Selostus asiasta Opinnäytetyön ydinkysymyksenä on, miten kokopäiväpedagogiikkaa toteutetaan tutkimukseen valikoituneissa Oulun kaupungin varhaiskasvatussyksiköissä. Opinnäytetyön tarkoituksena on avata kokopäiväpedagogiikan käsitettä ja lisätä tietoisuutta siitä varhaiskasvatuksen työntekijöiden keskuuteen. Tavoitteena on selvittää, kuinka hyvin kyseinen käsite tunnetaan kentällä, onko paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa sille selkeää määritelmää ja millä tavoin se työntekijöille määrittyy. Lisäksi tavoitteena on kartoittaa tapoja sen käytännön toteuttamiseen ja tutkia, millaisia ovat siinä mahdollisesti esiin tulevat haasteet.

Tutkimuksessa haetaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin: onko kokopäiväpedagogiikan toteutukseen Oulussa kaikkia yksiköjä koskevia yhtenäisiä periaatteita ja jos on, millaisia ne ovat. Lisäksi selvitetään, vaikuttaako vastaajan ammatti asema käsitteen tuntuuteen ja sen toteutukseen. Tutkimuksessa kartoitetaan myös kokopäiväpedagogiikan käytännön toteutumisen tapoja ja mahdollisia haasteita henkilökunnan näkökulmasta.

Päätös perusteluineen

Myönnän tutkimusluvan hakemuksen mukaisesti. Tutkimuksen valmistuttua tutkijan tulee lähettää tutkimus tai tutkimuksen linkki Oulun kaupungin kirjaamoon.

Sivistys- ja kulttuuripalvelujen jatkodelegoinnin (SiKuLTK 21.4.2020 § 62) mukaisesti tutkimusluvista päättää vastuualuejohtaja vastuualueensa osalta.

Allekirjoitus

Varhaiskasvatusjohtaja

Ilmoitus otto-oikeutetulle viranomaiselle

Ei Kyllä

Otto-oikeusviranomainen: Sivistyslautakunta

Kokopäiväpedagogiikka

Hei!

Olemme Lapin ammattikorkeakoulusta tulevana kesänä valmistuvia sosionomeja/ varhaiskasvatuksen opettajia. Opinnäytetyömme aiheena on ”Kokopäiväpedagogiikan toteutuminen varhaiskasvatuksessa”. Tutkimuksen toteutamme sattumanvaraisesti valittuihin kahteen varhaiskasvatusyksikköön Oulun kaupungissa.

Tavoitteemme on selvittää, onko kokopäiväpedagogiikka käsitteenä tuttu Oulun varhaiskasvatuksen henkilöstölle ja miten se näyttäytyy varhaiskasvatussuunnitelmissa. Tutkimme, onko sille yhtenäistä kaupunkikohtaista määrittelyä ja millä tavoin kokopäiväpedagogiikkaa toteutetaan käytännössä varhaiskasvatuksessa. Haluamme lisätä tietoisuutta aiheesta ja auttaa päiväkotien henkilöstöä laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutumisessa.

Otamme tutkimukseemme huomioon kaikki saadut vastaukset ja tarjoamme tutkimukseen vastanneille mahdollisuuden lukea ja kommentoida tuloksia ennen niiden julkaisemista. Anonymiteetin säilyttämiseksi lopullisessa tutkimusraportissa näkyy vain vastaajan ammattinimike sekä ryhmä, jonka parissa hän työskentelee. Talletamme keräämämme tiedon salassapitosäädösten mukaisesti ja käsittelemme saamiamme tuloksia luottamuksellisesti. Kun keräämämme aineistoa ei ole enää tutkimuksemme kannalta tarpeellista säilyttää, hävitämme kyselyn ja tutkimustulokset asianmukaisella tavalla.

Suuret kiitokset jo etukäteen teille osallistumisestanne! Olemme iloisia, että mahdollistatte panoksellanne meille tärkeän tutkimuksen toteutumisen, sekä olette mukana tukemassa laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutumista tutkimustyömme kautta.

Jos jotain kysyttävää tai ajatuksia herää, meidät voitte tavoittaa sähköpostin kautta.

annika.savela@edu.lapinamk.fi

heli.makinen@edu.lapinamk.fi

Parhain terveisin

Annika Savela ja Heli Mäkinen

Missä yksikössä työskentelet?

Mikä on työtehtäväsi kyseisessä yksikössä?

Kuinka paljon henkilökuntaa ryhmässäsi työskentelee?

Mikä on oma koulutuksesi?

Onko kokopäiväpedagogiikka käsitteenä/teemana sinulle tuttu?

Kyllä

Ei

Onko kyseisen käsitteen tarkoitusta määritelty yksikössäsi?

Kyllä - sekä varhaiskasvatuksen opettajille että hoitajille

Ei kellekään henkilöstöstä

Kyllä - vain varhaiskasvatuksen opettajille

Millaisia yhteisiä periaatteita koskien kokopäiväpedagogiikan merkitystä ja sen toteuttamista yksikössäsi on?

Kuinka kokopäiväpedagogiikka ja laaja-alainen osaaminen linkittyvät toisiinsa käytännön työssä?

Millä tavoin kokopäiväpedagogiikka tukee lapsen osallisuutta ryhmässäne?

Esiintyykö kokopäiväpedagogiikka teemana mielestäsi riittävästi varhaiskasvatussuunnitelmissa? Millä tavoin sen tulisi näkyä?

Liite 2

3 (3)

Millä tavoin kokopäiväpedagogiikkaa toteutetaan ryhmässä, jossa työskentelet?
Kerro esimerkkejä.

Onko kokopäiväpedagogiikan käytännön toteuttamisessa haasteita? Millaisia?
Kerro esimerkkejä.

Vaikeuttavatko jotkin näistä asioista ryhmässäsi kokopäiväpedagogiikan käytännön toteuttamista? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Ryhmän koko
- Tehostettua tai erityistä tukea tarvitsevat lapset
- Henkilökunnan määrä/saatavuus päivän aikana
-
- Hoitopäivän suunniteltu runko

Jokin muu, mikä?

Toteutuuko kokopäiväpedagogiikka ryhmässänne myös vajaalla henkilöstöllä?
Jos, niin millä tavoin?

Millaisia hyviä ja/tai huonoja puolia kokopäiväpedagogiikassa mielestäsi on?

Kohtaavatko kokopäiväpedagogiikan teoria ja käytäntö yksikkösi/ryhmäsi arjessa? Millä tavoin tätä kohtaamista voisi parantaa tai helpottaa?

Tähän voit halutessasi kertoa kommentteja joko kyselyn aiheeseen tai itse kyselyyn liittyen.